

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **Ing. O. Š.**, zastoupeného advokátem JUDr. Ing. Pavlem Schreiberem, Jakubská 1, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, Žerotínovo nám. 3, Brno, za účasti osob zúčastněných na řízení: **I) A.V.**, **II) EG.D Holding, a.s.**, Lidická 36, Brno, **III) CETIN, a.s.**, Českomoravská 19, Praha, **IV) J. K.**, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 6. 2024, čj. JMK 79201/2024, sp. zn. S-JMK 48063/2023 OÚPSŘ, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 11. 2024, čj. 62 A 63/2024-88,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoby zúčastněné na řízení **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

1. Vymezení věci

[1] Žalobce podal odvolání proti rozhodnutí Úřadu městyse Lomnice ze dne 27. 1. 2023, čj. UMLO/2812/2022/STU-KI, sp. zn. UMLO/2357/2022/STU, kterým byl schválen stavební záměr „Novostavba rodinného domu včetně přípojky vodovodu, nepropustné jímky na vyvážení, zpevněných ploch, dešťové kanalizace s retenční nádrží, s přepadem do vsaku, oplocení s veřejným prostranstvím“ na pozemcích parc. č. XA, XB, XC, XD v katastrálním území R. u T., a byly stanoveny podmínky pro umístění a provedení této stavby. Žalovaný odvolání zamítl a rozhodnutí potvrdil.

[2] Proti zamítavému rozhodnutí žalovaného podal žalobce dne 9. 9. 2024 žalobu, kterou Krajský soud v Brně odmítl pro opožděnost s odkazem na změnu právní úpravy, neboť dne 1. 7. 2024 nabyla účinnost zvláštní úprava soudního přezkumu

podle zákona č. 283/2021 Sb., stavebního zákona. Podle § 306 odst. 1 stavebního zákona lze žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu podat ve lhůtě 1 měsíce, a jelikož bylo rozhodnutí žalovaného žalobci doručeno dne 11. 7. 2024, lhůta pro podání žaloby uplynula dne 12. 8. 2024.

2. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (*stěžovatel*) se kasační stížností domáhá zrušení usnesení krajského soudu z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy pro nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu.

[4] Stěžovatel předně namítá, že nebyl dostatečně poučen o svých právech, neboť jej žalovaný poučil pouze o nepřípustnosti odvolání ve smyslu § 91 odst. 1 správního řádu. Ve vztahu k poučovací povinnosti správních orgánů stěžovatel tvrdí, že měl být poučen rovněž o možnosti podat žalobu, neboť v řízení před správními orgány nebyl zastoupen advokátem, sám nemá právní vzdělání ani není osobou podnikající v oblasti stavebnictví. Na základě stejných důvodů se pak stěžovatel domnívá, že na něj nedopadá rozsudek NSS ze dne 7. 11. 2024, čj. 3 As 183/2024-26, který pojednává o aplikaci lhůt podle § 306 stavebního zákona.

[5] S ohledem na poučovací povinnost správních orgánů stěžovatel poukazuje na čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (*Listina*), ze kterého plyne právo stěžovatele obrátit se na soud, aby přezkoumal zákonnost správního rozhodnutí. S ohledem na čl. 37 odst. 2 Listiny stěžovatel připomíná, že *každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku*. Poučovací povinnost o právu podat žalobu podle stěžovatele existuje, přestože není výslovně zakotvena v zákoně. Tuto skutečnost stěžovatel dovozuje z doporučení ze dne 17. 12. 2018, sp. zn. 25/2018/SZD, kterým veřejná ochránkyně práv vyzvala k rozšíření § 68 správního řádu o výslovnou poučovací povinnost o možnost podat žalobu.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti shrnul své rozhodnutí ve věci a navrhl, aby NSS kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou.

[7] Osoby zúčastněné na řízení se ke kasační stížnosti nevyjádřily.

3. Posouzení věci NSS

[8] NSS připomíná, že v řízení o kasační stížnosti podané podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. „*přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem*“ (srov. např. rozsudky NSS ze dne 21. 4. 2005, čj. 3 Azs 33/2004-98, ze dne 22. 9. 2004, čj. 1 Azs 24/2004-49 nebo ze dne 23. 11. 2016, čj. 1 As 227/2016-54). NSS se proto zabýval pouze důvody tvrzené nezákonnosti usnesení o odmítnutí žaloby a nezabýval se námitkou nezákonného postupu žalovaného co do řádného přezkumu závazného stanoviska (bod 12 kasační stížnosti).

[9] Z § 306 odst. 1 stavebního zákona, který nabyl účinnosti dne 1. 7. 2024, se podává, že *žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno* a podle odst. 2 je přípustné rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky nebo ji rozšířit o další žalobní body pouze ve lhůtě 2 měsíců

pokračování

od oznámení rozhodnutí. Z § 331 stavebního zákona pak vyplývá, že *soudní řízení přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.*

[10] K výše uvedenému NSS v rozsudku ze dne 20. 9. 2024, čj. 2 As 166/2024-26, konstatoval, že „*podle přechodného ustanovení v § 331 nového stavebního zákona se soudní řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2024, viz bod 420 zákona č. 152/2023 Sb.) dokončí podle dosavadních právních předpisů. A contrario tak dopadá na soudní řízení zahájena po dni nabytí účinnosti zákona nová právní úprava se speciální lhůtou pro podání žaloby v délce jednoho měsíce*“ (srov. též rozsudek NSS ze dne 20. 9. 2024, čj. 7 As 122/2024-30). Přestože se citovaný rozsudek týká zkracování žalobních lhůt podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury (liniový zákon), tento závěr dopadá i na nyní posuzovanou věc, neboť se vztahuje k úpravě žalobních lhůt podle stavebního zákona.

[11] Krajský soud aplikaci zkrácené lhůty ve smyslu § 306 odst. 1 stavebního zákona dovozuje též z rozsudku NSS ze dne 7. 11. 2024, čj. 3 As 183/2024-26, z něhož se podává, že „*zvláštní úprava žalobních lhůt podle § 306 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, se uplatní i tehdy, pokud bylo žalobci oznámeno konečné rozhodnutí správního orgánu ve věci před účinností uvedeného ustanovení, tedy ještě za účinnosti obecné úpravy lhůt dle § 72 odst. 1 s. ř. s.*“ Rozsudek sice primárně upravuje situace, kdy bylo konečné rozhodnutí správního orgánu oznámeno účastníkovi řízení ještě před účinností § 306 stavebního zákona, tím spíše ale dané ustanovení dopadá na rozhodnutí doručená po 1. 7. 2024, tedy po nabytí jeho účinnosti.

[12] V nyní posuzované věci bylo rozhodnutí žalovaného vydáno dne 28. 6. 2024 a stěžovateli bylo doručeno datovou schránkou dne 11. 7. 2024, tedy až po nabytí účinnosti zvláštní úpravy soudního přezkumu podle nového stavebního zákona. NSS se tak ztotožňuje se závěrem krajského soudu, který posoudil žalobu ze dne 9. 9. 2024 jako opožděnou, neboť stěžovateli lhůta pro její podání marně uplynula již dne 12. 8. 2024

[13] Stěžovateli nelze dát za pravdu ani co do námitky, že na nyní posuzovanou věc nelze vztáhnout rozsudek NSS ze dne 7. 11. 2024, čj. 3 As 183/2024-26, neboť není osobou pohybující se v oblasti stavebnictví, resp. v oblasti stavebního práva. Zkrácená lhůta podle § 306 odst. 1 stavebního zákona je totiž aplikovatelná bez ohledu na to, zda je stěžovatel osobou, která se zabývá stavebním právem, či nikoli. Navíc, oproti právě odkazovanému rozsudku, v nyní posuzovaném případě bylo rozhodnutí žalovaného doručeno stěžovateli již za účinnosti nové úpravy soudního přezkumu včetně lhůty k podání žaloby.

[14] K námitce stěžovatele, že správní orgány mají povinnost poučovat též o možnosti napadnout správní rozhodnutí žalobou, NSS uvádí následující. Z § 68 odst. 5 správního řádu se podává, že *v poučení se uvede, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je možno tak učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o odvolání rozhoduje a u kterého správního orgánu se odvolání podává.* Podle § 91 odst. 1 věty první platí, že *proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu se nelze dále odvolat.* Poučovací povinnost správních orgánů tak zjevně směřuje k poučení o řádných opravných prostředcích, nikoli k možnosti podat žalobu (srov. rozsudek NSS ze dne 31. 3. 2020, čj. 1 As 470/2019-35). O přípustnosti podání opravného prostředku ve smyslu § 91 správního řádu byl přitom stěžovatel řádně poučen.

[15] NSS dále konstatuje, že se poučovací povinností správních orgánů ve vztahu k právu podat žalobu opakovaně zabýval. Z rozsudku NSS ze dne 28. 6. 2024, čj. 8 As 133/2024-24, vyplývá, že „*správní orgán obecně není povinen poučit účastníky řízení o možnosti napadnout správní rozhodnutí žalobou včetně uvedení lhůty pro podání této žaloby (rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2015, čj. 2 As 192/2015 - 23, usnesení Ústavního soudu z 26. 2. 2020, sp. zn. II.ÚS 3645, bod 16). Žaloba proti správnímu rozhodnutí je obecně omezena lhůtou stanovenou v § 72 odst. 1 s. ř. s., přičemž toto ustanovení upozorňuje na možnost odlišného stanovení lhůty zvláštním předpisem. Je věcí procesní opatrnosti žalobců zabývat se tím, zda v jejich případě takovou jinou lhůtu k podání žaloby zákon nestanoví. Na tomto závěru nic nemění ani doporučení veřejného ochránce práv, na které odkazují stěžovatelé. To je jen pobídkou ke změně platné právní úpravy, nicméně i to, že takové doporučení veřejný ochránce práv činí, svědčí pro závěr, že platná právní úprava poučení o možnosti podat správní žalobu nevyžaduje, byť ani nevylučuje, aby správní orgán v rámci uplatnění zásad dobré správy o možnosti podat správní žalobu v konečném správním rozhodnutí jeho adresáty poučil (rozsudek NSS z 27. 2. 2019, čj. 2 Afs 383/2018 - 43, bod 10). I podle judikatury Ústavního soudu se jedná pouze o nezávazné doporučení, jehož nepřijetí žalovaným není způsobilé zasáhnout do stěžovatelčiných práv (usnesení Ústavního soudu z 10. 7. 2018, sp. zn. III. ÚS 1384/17)“ (srov. též rozsudky NSS ze dne 10. 8. 2017, čj. 10 Azs 221/2017-39, nebo ze dne 29. 11. 2019, čj. 5 Azs 392/2019-28).*

[16] Stěžovatel poučovací povinnost správních orgánů dovozuje rovněž z rozsudku rozšířeného senátu NSS ze dne 27. 10. 2019, čj. 4 Ads 39/ 2008-83 (č. 1980/2010 Sb. NSS), podle kterého „*žalobu nelze považovat za opožděnou, je-li podána po uplynutí zvláštní třicetidenní lhůty vyplývající z § 129 odst. 1 s. ř. s., avšak před uplynutím obecné dvouměsíční lhůty podle § 72 odst. 1 s. ř. s., pokud žalobce nebyl správním orgánem v napadeném rozhodnutí o této zvláštní lhůtě poučen.*“ Uvedený rozsudek rozšířeného senátu NSS však na nyní posuzovanou věc nedopadá, neboť se týká aplikace § 129 s. ř. s. ve věcech správního soudnictví, v nichž zvláštní zákon svěřuje soudu rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů podle části páté hlavy třetího zákona č. 99/ 1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. 12. 2002. Stěžovatelem označený rozsudek rozšířeného senátu tak neřeší (a to ani z principu) obdobnou situaci a ani nezakládá povinnost žalovaného poučit o délce lhůty pro podání žaloby podle stavebního zákona (srov. též rozsudek NSS ze dne 31. 3. 2020, čj. 1 Azs 470/2019-35).

[17] NSS proto uzavírá, že žalovaný nebyl povinen stěžovatele poučit o možnosti podat proti jeho rozhodnutí žalobu ve lhůtě 1 měsíce ve smyslu § 306 odst. 1 stavebního zákona, a odmítl-li krajský soud stěžovatelovu žalobu jako opožděně podanou, rozhodl v souladu se zákonem.

4. Závěr

[18] NSS konstatuje, že krajský soud žalobu stěžovatele odmítl zcela v souladu se zákonnou úpravou a ustálenou judikaturou Kasační stížnost stěžovatele nebyla shledána důvodnou, a proto ji NSS podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[19] O náhradě nákladů řízení zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

pokračování

[20] Osoby zúčastněné na řízení mají právo na náhradu jen těch nákladů, které jim vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jim soud uložil. NSS však osobám zúčastněným na řízení žádnou takovou povinnost neuložil, proto nemají právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení ve smyslu § 60 odst. 5 ve spojení s § 120 s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. ledna 2025

Vojtěch Šimíček
předseda senátu